

SENECA

despre

TIMP

Traducere din limba latină
de Ioana Costa

Editura Seneca

Așa să faci, iubitul meu Lucilius: cere-ți singur dreptul asupra ta, iar timpul care până acum ți-era luat, răpit sau părăduit, adună-l și păstrează-l. Convinge-te că așa este, cum îți scriu: unele frânturi de timp ne sunt luate, altele se duc, altele se pierd.

Cel mai rușinos este însă să pierzi timpul din nebagare de seamă.

Gândește-te bine: mare parte din viața noastră se scurge făcând rău; cea mai mare parte, nefăcând nimic; toată viața, făcând altceva decât ar trebui.

Îmi poți arăta pe cineva care să pună vreun preț pe timpul său, care să-și socotească durata zilei, care să înțeleagă că moare în fiecare zi? Tocmai într-asta greșim: privim moartea dinaintea noastră, numai că mare parte din ea este deja în spatele nostru. Moartea are în puterea ei viața care a trecut.

Atunci, iubitul meu Lucilius, fă întocmai ce-mi scrii că faci: cuprinde pe deplin fiecare ceas; vei fi mai puțin la cheremul viitorului dacă te vei

Nimic nu ne aparține, Lucilius, doar timpul este al nostru.

Firea ne-a dat în stăpânire acest unic bun, nestatornic și alunecos, de care ne poate lipsi oricine voiește.

Oamenii sunt atât de nesăbuiți încât primesc să le fie puse la plată bunuri de nimic, fără nicio valoare, și care, oricum, pot fi înlocuite, dar nimeni nu se gândește că ar trebui să fie dator pentru timpul primit, cu toate că este singurul lucru pe care nici măcar un om plin de recunoștință nu l-ar putea da îndărăt.

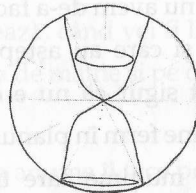
Vei întreba poate cum mă port eu însumi, care-ți dau sfaturile acestea. Îți voi spune deschis: îmi țin cu grijă socotelile de om risipitor, dar atent. Nu pot spune că nu pierd nimic, pot spune însă ce anume pierd și din ce pricină și în ce fel; îți pot explica motivele sărăciei mele.

Mi se întâmplă însă precum celor mai mulți dintre oamenii care nu din vina lor au căzut în

sărăcie: toți sunt gata să le găsească scuze, nimeni nu îi ajută.

Și atunci? Nu-l socotesc sărac pe cel căruia îi este de ajuns ce i-a rămas; prefer însă ca tu să-ți păstrezi ce este al tău și să începi la momentul potrivit. Căci, după cum spune o vorbă de-a strămoșilor noștri, „e prea târzie zgârcenia când ai ajuns la capăt”; pe fundul sacului nu rămâne doar ce-i mai puțin, ci și ce este mai rău.

Rămâi cu bine.

Pun întrebări despre tine și îți cercetez pe toți cei ce vin din regiunea aceasta, încercând să aflu ce faci, unde și cu cine îți petreci timpul. Nu mă poți amăgi cu vorbe: îți stau pe-aproape. Poartă-te de parcă eu aș putea auzi – ba chiar vedea – ce faci. Vrei să știi ce îmi place cel mai mult din ce am auzit despre tine? Faptul că nu aud nimic, că cei mai mulți din cei pe care îi întreb nu știu ce faci tu.

Sănătos este să nu avem de-a face cu cei ce nu ne sunt asemănători și care au așteptări diferite. Cu toate acestea, sunt sigur că nu e cu puțință să te abați și că vei rămâne ferm în planurile tale, chiar de te va înconjura o mulțime care trage de tine. Și atunci? Nu mă tem că te vor schimba, mă tem doar că-ți vor pune piedici.

Face un rău mare chiar și cel ce provoacă o întârziere, mai ales pentru că viața este atât de scurtă, iar noi o facem și mai scurtă cu nestatornicia

noastră, luând-o mereu de la capăt ba într-un fel, ba într-altul: o facem fărâmițe și o risipim.

Grăbește-te, așadar, preaiubitul meu Lucilius, și gândește-te cât de repede ai putea merge dacă dușmanul ți-ar sufla în ceafă, dacă te-ai teme că te ajunge din spate cavaleria aflată pe urmele fugarilor. Chiar asta se întâmplă: te urmăresc; grăbește pasul și fugi, pune-te la adăpost și gândește-te cât e de bine să-ți împlinești viața mai înainte de a te ajunge din urmă moartea și să aștepți mai apoi senin, cât timp ți-a mai rămas, fără să ceri nimic pentru tine, stăpân pe o existență fericită, care nu devine mai fericită, dar durează mai mult.

O, când va sosi ziua aceea, în care vei înțelege că timpul nu contează, când vei fi liniștit și senin, fără grijă pentru ziua de mâine și pe deplin îndestulat de tine însuși!

Vrei să știi ce anume îți face pe oameni lacomi de viitor? Faptul că niciunul nu își aparține sieși.

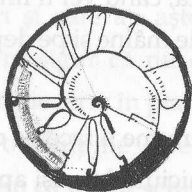
Părinții tăi au dorit cu totul altceva pentru tine; eu, unul, însă doresc ca tu să disprețuiești toate acele bunuri pentru care ei s-au rugat zeilor să ți le dea din belșug. Rugăciunile lor i-au jefuit pe alții ca

să te îmbogățească pe tine; tot ce vor ei să-ți fie dat trebuie luat de la altcineva.

Eu însă îți urez să fii stăpân pe tine însuși astfel încât mintea ta, tulburată de gânduri trecătoare, să-și găsească repaosul și certitudinea, să fie mulțumită de sine însăși și, recunoscând bunurile autentice, peste care te înstăpânești chiar în momentul în care le-ai recunoscut, să nu își dorească o viață mai lungă.

Dacă cineva trăiește după ce și-a dus la împlinire propria sa viață, a trecut dincolo de tot ce îi este necesar și este liber de orice constrângere.

Rămâi cu bine.

Dragul meu Lucilius, cel care își amintește de un prieten atunci când i-l aduce în amintire vederea vreunui loc este, fără doar și poate, un om delăsător și nepăsător; cu toate acestea, uneori locurile familiare trezesc în noi un dor care era adormit înăuntrul nostru; nu aprind vreo amintire stinsă demult, ci o trezesc din amorișoare; tot așa, vreun servitor drag celui ce nu mai e aproape, ori vreun veșmânt de-al lui, ori casa lui fac să devină tăioasă durerea, chiar dacă timpul a îmblânzit-o.

Iată, este de necrezut felul în care Campania și mai cu seamă Neapolis și priveriștea dragului tău Pompeii mi-au împrăștiat dorul de tine: te am întreg dinaintea ochilor. Sunt chiar pe punctul de a mă despărți de tine: te văd înfrânându-ți lacrimile și nereușind să-ți stăpânești sentimentele, oricât ai încerca.

Mi se pare că abia te-am pierdut; căci dacă există în memorie, trebuie ca „abia” să se fi petrecut. Abia